

Trung Quốc, dưới sự lãnh đạo của Tập Cận Bình, đang vươn lên thách thức Mỹ và phương Tây. Cả Chính quyền Trump lẫn EU đều có lợi khi Trung Quốc chiếm lĩnh ưu thế trên vũ đài toàn cầu.

Năm 2017 đã mở tung cánh cửa cho Chết Trung Quốc của nước Cộng hòa nhân dân Trung Hoa sẽ nhanh bước dài trong năm 2018 với tư cách là một nhà lãnh đạo toàn cầu, cũng như là một nhà lãnh đạo được cộng đồng sùng bái Trung Quốc (CSTQ) tôn sùng bên trong nước này.

Thực tế rõ ràng là sau khi nhậm chức của Tổng thống Donald Trump, với mọi mặt cuộc sống không ngừng toàn cầu mới xảy ra, thế giới đã ngừng hừng vờ Washington với tư cách là nhà lãnh đạo Thế giới phương Tây để có sự chú ý. Thậm chí còn đáng buồn hơn là người ta có thể ngừng theo luận và lập trình của Chính quyền Trump trên trang Twitter hay trong chương trình Saturday Night Live hoặc Steven Colbert Show, cũng như tờ tuyên bố của Ngoại trưởng hay bài viết trên tờ Washington Post

học New York Times. Giờ đây trên phạm vi toàn cầu, người ta thêm muốn các quan điểm của Tập Cận Bình trước khi ai đó có thể gọi là lập trình của Chính quyền Trump.

Câu hỏi tiếp theo luôn là “Liên minh châu Âu (EU), được biết là Đức, Anh và Pháp nói gì?”. Nhưng EU đã mất đi phần nhiều sự kết nối của họ bởi Brexit, sự bất lực của Thủ tướng Angela Merkel trong việc thành lập một chính phủ liên minh sau bầu cử và những ý tưởng mới được Tổng thống Pháp Emmanuel Macron còn thiêu kinh nghiệm hơn. Vì vậy, cùng với sự tiếp tục trợ cấp của chính phủ dân tộc, được kích động chủ yếu bởi các đảng công nhân, như Hungary, bởi những thay đổi của Ba Lan đối với Tòa án tối cao của nước này, vấn đề phạm nguyên tắc của EU và có thể khiến Ba Lan mất quyền bỏ phiếu trong EU, và việc đặt một nhà lãnh đạo mới vào vị trí cao nhất trong Chính phủ Áo, đã gây ra tình trạng hỗn loạn. Tình trạng hỗn loạn này đã đưa Tập Cận Bình tiến xa hơn đến chỗ trở thành một nhà lãnh đạo tầm cỡ toàn cầu.

Số nội lên như phong hoàng của Tập Cận Bình đã đưa ông đến chỗ được CSTQ tôn vinh tại lễ bế mạc Hội XIX của Đảng này hôm 24/10/2017. CSTQ tuyên bố rằng “Tổ chức công nhân xã hội được sự Trung Quốc thời đại mới” của Tập Cận Bình đã dẫn đến việc một nghị quyết của CSTQ được bổ sung vào nội dung lễ Đảng, vấn đề Đảng được viết một cách ngắn gọn với Hiến pháp Trung Quốc. Nghị quyết này có đoạn viết: “...Tổ chức Tập Cận Bình...sẽ là một trong những tổ chức được hành động của Đảng trong nội dung lễ Đảng... Tổ chức này là sự kết hợp và phát triển chủ nghĩa Mác-Lênin, Tổ chức Mao Trạch Đông, Lý luận Đảng Tiến Bình, Thuyết Ba đời di sản và Quan điểm về khoa học phát triển”. Chưa có một nhà lãnh đạo khác của Trung Quốc cũng được tôn sùng như vậy là Chủ tịch Mao Trạch Đông, người sáng lập nên nước Cộng hòa nhân dân Trung Hoa.

Tập Cận Bình khác với Mao Trạch Đông và vấn đề bành trướng. Trong khi tổ chức Mao Trạch Đông phần lớn việc bành trướng vượt ra ngoài biên giới đã định của Trung Quốc, các tham vọng của Tập Cận Bình lại theo chủ nghĩa bành trướng.

Quân sự hóa

Quân giới phóng nhân dân (PLA) là lực lượng quân sự lớn nhất thế giới với quân số khoảng 2.285.000 người, chia thành quân nhân tại ngũ và viên chức quân

phòng, với ngân sách hàng năm ước tính gần 180 tỷ USD. Mỹ có 1.429.995 quân nhân tại ngũ và 681.122 viên chức quốc phòng, với ngân sách là 597 tỷ USD. Số chênh lệch về quân số giữa hai nước là không đáng kể, 173.883 người. Khó mà so sánh 2 tập hợp số liệu vì không rõ liệu Trung Quốc có đang tính cả quân nhân tại ngũ và viên chức quốc phòng hay không, và dựa trên thực tế thì lượng và trữ lượng Mỹ luôn cao hơn nhiều so với những người đồng nghiệp ở Trung Quốc.

Mọi đe dọa quân sự mà Trung Quốc gây ra là thật. Phát biểu trước Hội đồng An ninh Quốc tế hôm 14/11/2017, tướng Denis Mercier, Tổng lãnh sự cao cấp chủ trì chuyên đề liên minh Tập chức Hiệp ước Bắc Đại Tây Dương (NATO), tuyên bố rằng “nguy cơ xảy ra một cuộc xung đột lớn giữa các nước đã gia tăng khi các cường quốc không phải thành viên NATO, đặc biệt là Nga và Trung Quốc, làm lung lay cán cân quyền lực do Mỹ dẫn đầu bằng nỗ lực của chính họ nhằm có được ảnh hưởng quân sự và kinh tế lớn hơn. Cả hai nước đều đã trải qua các chiến dịch có ý nghĩa nhằm tái tổ chức và hiện đại hóa lực lượng của mình, gây lo ngại cho liên minh xuyên Đại Tây Dương”.

Này là kết luận được đưa ra trong báo cáo thường niên về Trung Quốc của Bộ Quốc phòng Mỹ trước Quốc hội vào tháng 5/2017: “Năm 2016, lực lượng vũ trang của Đảng Cộng sản Trung Quốc (ĐCS Trung Quốc) đã bắt đầu tiến hành các cải cách sâu rộng mà Chủ tịch Tập Cận Bình và các nhà lãnh đạo khác của Trung Quốc đã tiến hành vào năm 2015. Công cuộc tái tổ chức này là giai đoạn gần đây nhất trong quá trình hiện đại hóa quân sự dài hạn của Trung Quốc mà các nhà lãnh đạo Trung Quốc cho là điều thiết yếu để giành được vị thế nước lớn và là điều Chủ tịch Tập Cận Bình gọi là “Giấc mơ Trung Hoa” phúc hăng dân tộc. Ban lãnh đạo cho rằng một quân đội vững mạnh là yếu tố then chốt để thúc đẩy các lợi ích của Trung Quốc, ngăn chặn các nước khác thực hiện những bước mà sẽ gây tổn hại đến các lợi ích đó và đảm bảo rằng Trung Quốc có thể bảo vệ chính mình và những tuyên bố chủ quyền của mình”.

Trong một động thái theo tư tưởng Mao Trạch Đông, để củng cố quyền kiểm soát của mình, Tập Cận Bình đang thanh lọc PLA khi nấn tham nhũng. Kể từ khi bắt đầu nhiệm kỳ đầu vào năm 2012, Tập Cận Bình đã loại bỏ hơn 100 sĩ quan quân đội cấp cao, và PLA đã điều tra 4.000 vụ, dẫn đến hàng triệu người nhậm vào 13.000 sĩ quan. Ngày 28/11/2017, tướng Trùng Hưng, một tướng lĩnh quân đội hàng đầu của Trung Quốc báo cáo trước tham nhũng trong quân đội, đã bị trục xuất trong khi đang bị quân thúc tại gia. Vụ việc này đã được truyền thông nhà nước đưa tin rộng rãi, phát đi thông điệp rằng những ngày của nấn tị tị theo tư tưởng Mao Trạch Đông lan tràn không vượt ra ngoài cuộc tìm kiếm quyền lực không giới hạn của Tập Cận Bình.

Ví dụ cho hành động gây hấn và bành trướng quân sự của Trung Quốc được nhiều người biết đến nhất là ở Biển Đông, nơi mà nước này đã xây dựng và quân sự hóa các đảo nhân tạo tại các bãi đá ngầm và rạn san hô làm gia tăng các Vùng đặc quyền kinh tế (EEZ) của họ, xâm phạm EEZ của các nước khác và vi phạm hiệp ước đang có hiệu lực là Công ước Liên hiệp quốc về Luật biển. Ban đầu, các nước láng giềng phản đối những hành động đó nhanh chóng mất dần, sau khi Philippines đi xa tại mức giành thắng lợi trong vụ kiện Trung Quốc lên Tòa Trọng tài thường trực. Giờ đây, Philippines và một số nước có liên quan khác lại làm ngơ trước hành vi bành trướng pháp của Trung Quốc.

Vụ phản Triều Tiên, Trung Quốc đã nhiều lần cho rằng nước chủ đề Kim Jong-un sắp đi thì hàng triệu người dân Triều Tiên sẽ gồng vọt biên sang Trung Quốc dọc theo đường biên giới dài 880 dặm (142 km) của nước này. Dựa vào lý do rõ ràng này mà tháng 4/2017 tuyên thông nhà nước Trung Quốc đã đưa tin rằng 150.000 binh sĩ đã được triển khai đến khu vực biên giới Triều Tiên. Những báo cáo khác bao gồm việc xây dựng các boong-ke dân sự trong trường hợp xảy ra một cuộc tấn công hạt nhân hay hóa học và giám sát 24 giờ bằng máy bay không người lái tại trên không. Đáng chú ý, đã có những báo cáo cho rằng xác nhận về các chuyến tàu vận chuyển trang thiết bị quân sự hàng ngày và các hệ thống tên lửa đất đối không TOR-M2 hàng loạt về phía biên giới. Có thể lập luận rằng Trung Quốc, dựa vào nguồn tài nguyên thiên nhiên to lớn của Triều Tiên, có lợi nhuận khổng lồ nhờ quyên kiểm soát lãnh thổ đối với Triều Tiên nước chủ đề này sắp đi.

Theo báo cáo của Bộ Quốc phòng Mỹ, Trung Quốc đã xây dựng căn cứ quân sự đầu tiên của họ bên ngoài Trung Quốc. Căn cứ Djibouti của Trung Quốc tại Somalia, "...cùng với các chuyến thám thính xuyên cửa tàu hải quân đến các cảng nước ngoài, và ảnh hưởng của khu vực trường học hàng ngày càng lớn của Trung Quốc, mở rộng tầm với của các lực lượng về trang của họ". Tháng 11/2017, Trung Quốc đã công khai các cuộc tập trận quân sự của họ tại Djibouti.

Báo cáo của Bộ Quốc phòng Mỹ dự đoán: "Trung Quốc có nhiều khả năng nhất sẽ tìm cách thiết lập thêm các căn cứ quân sự ở những nước mà họ có mối quan hệ lâu dài và các lợi ích chiến lược tiềm năng, như Pakistan, Myanmar và Sri Lanka, và ở những nước có tiềm năng cho quân đội nước ngoài đóng quân". Những khu vực khác có thể được xây dựng để bảo vệ các lợi ích tiềm năng của Trung Quốc bao gồm biển phía đông châu Phi, dọc bờ Đông và biển Ả Rập.

Cách thức sức mạnh mềm khi Trung Quốc trở thành một siêu cường toàn cầu

Năm 1957, Mao Trạch Đông đã phát động cuộc cải cách nhanh chóng chuyển đổi nền kinh tế trong nước của Trung Quốc từ một nền kinh tế nông nghiệp sang một nền kinh tế công nghiệp, liên quan đến các dự án cơ sở hạ tầng quy mô lớn. Tập Cận Bình đang thúc đẩy cuộc cải cách của riêng mình những các chính sách của ông lại tập trung ra bên ngoài. Tập Cận Bình vươn lên cầm quyền sau khi diễn ra một loạt vụ đầu tư tài chính toàn cầu có phạm vi hẹp, các cuộc xâm nhập hệ thống ngân hàng, các dự án đa quốc gia quy mô lớn và tăng cường quân sự hóa. Dưới sự lãnh đạo của Tập Cận Bình, Trung Quốc đã và đang giữ một vai trò quyết định trên các thị trường toàn cầu thông qua việc phân bổ nguồn lực và các cuộc cải cách cấu trúc tăng cường. Nói cách khác, chính sách đối ngoại của Trung Quốc theo chủ nghĩa bành trướng và dựa trên việc sử dụng sức mạnh mềm trên diện rộng.

Trên toàn thế giới, bao gồm cả thị trường Ả-rập, mà ở đó Trung Quốc hiếm khi tiến hành hoạt động kinh doanh, Trung Quốc có nhiều chương trình kinh tế, cơ sở hạ tầng và cho vay đến mức các nước đã trở nên ngày càng không thể nói “không”. Trung Quốc tiếp tục tiến lên phía trước như là một quốc gia nguyên tắc đầu tiên trong kinh tế học – “Không có bữa trưa nào là miễn phí”.

Dự án lớn đầu tiên là Ngân hàng phát triển mới hay nhóm BRICS thành lập ngày 17/7/2014. Nhóm thành lập bởi Trung Quốc, Liên bang Nga, Nam Phi, Brazil và Ấn Độ, nhóm BRICS đại diện cho 40% dân số thế giới. Mục đích rõ ràng của nhóm này là sẵn sàng tài trợ vốn để phát triển cơ sở hạ tầng bên trong và bên ngoài cho các nước vốn đã bỏ các nguồn phương Tây, trong đó có Quỹ tiền tệ quốc tế (IMF) và Ngân hàng thế giới (WB), tổ chức tài trợ. Quan chức chính phủ Trung Quốc và Nga đã công khai tuyên bố rằng BRICS sẽ phát hành một đồng tiền mới để phá giá đồng USD và đồng euro, làm cho IMF và WB bị suy yếu vĩnh viễn.

Tiếp theo là dự án thành lập Ngân hàng đầu tư cơ sở hạ tầng châu Á (AIIB) vào tháng 10/2014. AIIB là một thị trường tài chính quốc tế vốn được khái niệm hóa bởi Chính quyền Trung Quốc vào năm 2013. Mục đích của AIIB là tài trợ cho các dự án xây dựng đường bộ, đường sắt, công biển và các cơ sở hạ tầng khác.

Trong 1 thập kỷ qua, nợ của Trung Quốc đã tăng gấp 5 lần lên mức hiện tại là 29.000 tỷ USD, tăng đáng vọt 260% tăng sản phẩm quốc nội của nước này. Mặc dù tập trung vào việc giảm bớt ảnh hưởng đòn bẩy của các doanh nghiệp, nhưng tập trung trên tài sản của Trung Quốc trong quý III vẫn giữ ổn định mức 55,7%. Tăng nợ tại các doanh nghiệp Trung Quốc vẫn tiếp tục leo thang, với mức nợ trong quý III gia tăng với tốc độ nhanh nhất trong vòng 4 năm. Một số nhà máy Trung Quốc đang trở lại cho công nhân về nhà.

Chính sách đối ngoại

Tập trung chặng đường quốc gia Mao Trạch Đông có thể phần nào được xác định rõ ràng bởi chính sách đối ngoại chặng can thiệp của nó. Phải đối mặt với tình hình địa chính trị hoàn toàn khác, Tập Cận Bình đã lựa chọn một con đường khác. Bằng việc tăng cường sự can thiệp của Trung Quốc vào các sự kiện thế giới bên ngoài, Tập Cận Bình đã đem báo hiệu rằng nước này và thế giới của mình là một nhà lãnh đạo toàn cầu.

Ngày tháng 11/2017, Tập Cận Bình đã thông báo với Vua Salman của Saudi Arabia, tại thời điểm diễn ra những căng thẳng khu vực giữa Saudi Arabia, Iran, Liban và Yemen, rằng Trung Quốc ủng hộ những nỗ lực của Saudi Arabia nhằm báo về chủ quyền quốc gia và đạt được sự tiến triển lớn hơn.

Tại hội nghị cấp cao Diễn đàn hợp tác kinh tế châu Á (APEC) diễn ra ngày 17/11/2017, Thủ tướng Nhật Bản Shinzo Abe và Tập Cận Bình đã tuyên bố rằng hai nước sẽ bắt đầu một "khởi đầu mới" đối với mối quan hệ thế giới có rạn nứt của họ. Trung Quốc thậm chí còn đề nghị chia sẻ thông tin quân sự với Nhật Bản.

Để giúp tài trợ cho kế hoạch theo chủ nghĩa bành trướng của mình, Trung Quốc đã khai thác nguồn lực của các nước yếu và nghèo hơn. Chẳng hạn, có những báo cáo cho rằng được xác nhận cho rằng Trung Quốc đã ủng hộ việc loại bỏ Tổng thống Zimbabwe Robert Mugabe. Nếu đúng như vậy thì điều này có thể mang lại lợi ích cho Trung Quốc khi năng thu mua khoáng sản quý hiếm với giá chiết khấu, bao gồm platinum và dầu mỏ, từ Zimbabwe vẫn thể hiện về mặt kinh tế.

Kết luận

Cả Chính quyền Trump lẫn EU đều có lợi khi Trung Quốc chiếm được ưu thế trên vĩ đài toàn cầu. Cả Mỹ lẫn EU đều trong tình trạng hỗn loạn. Khi một trong hai bên áp đặt các biện pháp trừng phạt kinh tế, họ đẩy một nước khác đến ngưỡng của Trung Quốc. Khi Mỹ cắt giảm viện trợ của mình, rút khỏi sự minh gèn giữ hòa bình hay rút quân, họ cũng khiến các nước bạn tình huống phải tìm kiếm một liên minh với Trung Quốc. Khi không có dấu hiệu nào cho thấy sự thay đổi của phương Tây, người ta chỉ có thể kết luận rằng Tập Cận Bình sẽ tiếp tục trở lại với những hoàng vĩ tế cách nhà lãnh đạo siêu cường toàn cầu.

Cynthia Lardner là cây viết của tờ Tuck Magazine và E – The Magazine for Today's Executive Female Executive. Lardner đã làm việc báo chí, luật. Bài viết được đăng trên [International Policy Digest](#).

Vấn Công (gt)